

ბათუმის მოსახლეობის შეხედულებები და დამოკიდებულებები ქალაქგანვითარების სხვადასხვა საკითხთან დაკავშირებით

საჯარო პოლიზიკის დოკუმენტი

შოთა რუსთაველის ეროვნული
სამეცნიერო ფონდი

SHOTA RUSTAVELI NATIONAL
SCIENCE FOUNDATION

აღნიშნული ნაშრომი შესრულდა შოთა
რუსთაველის ეროვნულ სამეცნიერო
ფონდის ფუნდამენტური კვლევების
გრანტის (№FR -18-862) ფარგლებში

კვლევა განხორციელდა ივანე
ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის ბაზაზე

სარჩევი

დიაგრამების ჩამონათვალი	4
რეზიუმე	5
შესავალი	6
მეთოდოლოგია	7
ძირითადი შედეგები.....	8
საცხოვრებელი გარემოსა და საქალაქო მომსახურებაზე ხელმისაწვდომობის შეფასება ...	8
საქალაქო პოლიტიკის აღქმა.....	10
დამოკიდებულება მშენებლობების მიმართ.....	11
შეხედულებები ტურიზმის განვითარების შესახებ	13
დასკვნები და რეკომენდაციები	15
ბიბლიოგრაფია	17

დიაგრამების ჩამონათვალი

- დიაგრამა 1: ახლა წაგიკითხავთ რამდენიმე მოსაზრებას. გთხოვთ, მითხრათ, რამდენად ეთანხმებით არ ეთანხმებით თითოეულ მათგანს. პასუხები „არ ვიცი“ და „უარი“ დიაგრამაზე არაა გამოტანილი (%) 8
- დიაგრამა 2: ზოგადად, რამდენად კმაყოფილი ან უკმაყოფილო ხართ ბათუმში შემდეგი საკითხებით? პასუხები „არ ვიცი“ და „უარი“ დიაგრამაზე არაა გამოტანილი (%) 9
- დიაგრამა 3: გთხოვთ, მითხრათ, რამდენად გაწუხებთ ან არ გაწუხებთ შემდეგი? (%) 9
- დიაგრამა 4: ახლა წაგიკითხავთ რამდენიმე მოსაზრებას ბათუმის ქალაქგანვითარების შესახებ. ქალაქგანვითარებაში ვგულისხმობთ როგორც ახალ მშენებლობებს, ასევე - ძველი ნაგებობების აღებას, ისტორიული ძეგლების დაცვასა და რეკონსტრუქციას, ახალ და განახლებულ საზოგადოებრივ სივრცეებს, ქუჩისა და შენობების შეცვლილ სახელებს, სხვადასხვა ძეგლისა და ქანდაკების დადგმას ან - მის აღებას. ზოგი ადამიანი ეთანხმება ამ მოსაზრებებს, ზოგი კი - არა. გთხოვთ, მითხრათ თქვენი აზრი (%) 10
- დიაგრამა 5: გთხოვთ, მითხრათ, ეთანხმებით თუ არა შემდეგ მოსაზრებას? (%) 11
- დიაგრამა 6: ახლა გკითხავთ ბათუმში მშენებლობების ხარისხისა და პროცესის შესახებ. გთხოვთ, მითხრათ, რამდენად ეთანხმებით ან არ ეთანხმებით ამ მოსაზრებებს? (%) 11
- დიაგრამა 7: ბევრი გზა არსებობს იმისთვის, რომ მთავრობამ მხარი დაუჭიროს ბათუმში ქალაქგანვითარებას. გთხოვთ, მითხრათ, რამდენად ეთანხმებით ან არ ეთანხმებით შემდეგ მხარდაჭერის გზებს? 12
- დიაგრამა 8: ახლა წაგიკითხავთ იმ მასშტაბური პროექტების ჩამონათვალს, რომელიც ბოლო დროს განხორციელდა ან შესაძლოა რომ განხორციელდეს ბათუმში. გთხოვთ, მითხრათ, თითოეული მათგანი მოუტანს თუ არა სარგებელს ბათუმის მცხოვრებლებს? 12
- დიაგრამა 9: ზოგიერთი ადამიანი ფიქრობს, რომ ტურიზმის ზრდა ზოგადად ვნებს ქალაქებს, ზოგიერთი კი არ ეთანხმება ამ მოსაზრებას. ამ ბარათის გამოყენებით, გთხოვთ, მითხრათ, რამდენად ეთანხმებით ან არ ეთანხმებით მოსაზრებას, რომ ტურისტების გაზრდილი რაოდენობა ვნებს ბათუმს? (%) 13
- დიაგრამა 10: ახლა წაგიკითხავთ რამდენიმე მოსაზრებას ტურიზმის შესახებ. ამ ბარათის გამოყენებით, გთხოვთ, მითხრათ, რამდენად ეთანხმებით ან არ ეთანხმებით თითოეულ მოსაზრებას? (%) 13
- დიაგრამა 11: ზოგიერთი ადამიანი ფიქრობს, რომ ტურიზმი ბათუმისთვის პრიორიტეტული სფერო უნდა იყოს, ზოგიერთი კი ეწინააღმდეგება ამ აზრს. გთხოვთ, მითხრათ, რამდენად ეთანხმებით ან არ ეთანხმებით მოსაზრებას, რომ ტურიზმი ბათუმისთვის პრიორიტეტული სფერო უნდა იყოს? (%) 14
- დიაგრამა 12: გთხოვთ, მითხრათ, პირადად თქვენთვის, ან თქვენი ოჯახის წევრისთვის თუ მოუტანია ტურიზმს სარგებელი შემდეგი გზებით? (%) 14

რეზიუმე

- ბათუმელთა აბსოლუტური უმრავლესობა კმაყოფილია ქალაქში ცხოვრებით და აქ თავს უსაფრთხოდ გრძნობს.
- ქალაქის მოსახლეობის უმეტესობა (57%) არ ეთანხმება მოსაზრებას, რომ ქალაქში სათანადო საცხოვრებლის ხელმისაწვდომ ფასად პოვნა ადვილია.
- ბათუმელები კმაყოფილნი არიან ისეთი საქალაქო მომსახურებებით, როგორებიცაა საცალო ვაჭრობის ობიექტებზე, საზოგადოებრივ ტრანსპორტზე, საჯარო სივრცეებსა და ა.შ. ხელმისაწვდომობა
- 82% ამბობს, რომ აწუხებს მუშათა უსაფრთხოება სამშენებლო ობიექტებზე. 70% თვლის, რომ აწუხებს ჰაერის ხარისხი, ხოლო 59%-მა საპარკინგე ადგილების ხელმისაწვდომობა დაასახელა. 58%-ს აღელვებს ის საკითხი, რომ შესაძლოა, არ ჰქონდეს კონტროლი იმაზე, თუ რა აშენდება მის სახლთან ახლოს. 57%-მა აღნიშნა, რომ აწუხებს სამშენებლო სამუშაოების დასრულების შემდგომი უსაფრთხოება. 52%-ს პრობლემატურად მიაჩნია ხელმისაწვდომი და ხარისხიანი საცხოვრისის არსებობა.
- ბათუმელთა 43% თვლის, 2003 წლის შემდეგ ქალაქგანვითარება ზედმეტად სწრაფად მიდის, 44%-თვის კი - სათანადო სიჩქარით. მხოლოდ 8% მიიჩნევს, რომ ქალაქგანვითარება ზედმეტად ნელა მიმდინარეობს.
- ქალაქის მოსახლეობის სამოცი პროცენტი არ ეთანხმება მოსაზრებას, რომ ბათუმის ყველა მცხოვრები ქალაქგანვითარებისგან სარგებელს თანაბრად იღებს. ამასთან ბათუმელთა 57% თვლის, რომ ქალაქის განვითარება მოსახლეობის სამომავლო საჭიროებებს დააკმაყოფილებს, 87% კი მიიჩნევს, რომ ბათუმის ქალაქგანვითარება საქართველოს ეკონომიურად აძლიერებს.
- ქალაქის მოსახლეობის საგრძნობი ნაწილისთვის (44%) ქალაქგანვითარება ზედმეტად მჭიდროდაა დაკავშირებული პოლიტიკასთან, 40%-ის აზრით, სამშენებლო საქმიანობა მხოლოდ მთავრობასთან დაახლოებულ პირებს შეუძლიათ, ხოლო 35%-თვის ქალაქგანვითარება კორუმპირებულია.
- მოსახლეობის აზრი გაყოფილია, როდესაც საქმე ბათუმში არსებულ მშენებლობების ხარისხსა და მიმდინარეობას ეხება. მოსახლეობის დაახლოებით 37% ეთანხმება მოსაზრებას, რომ ქალაქში არსებული სამშენებლო ნორმები ხარისხის უზრუნველყოფისთვის საკმარისია, 34% კი ამ მოსაზრებას არ ეთანხმება.
- მოსახლეობის საგრძნობი ნაწილი ემხრობა სამშენებლო რეგულაციების გამკაცრებას. მოსახლეობის მნიშვნელოვანი ნაწილისთვის ხელმისაწვდომი არაა ინფორმაცია სამშენებლო ნორმებისა (34%) და ქალაქში მიმდინარე მშენებლობების (31%) შესახებ.
- გამოკითხულთა 42%-თვის მისაღებია მიწათსარგებლობის წესებში ცვლილებების გზით ქალაქგანვითარების მხარდაჭერა, 26%-თვის ეს მიუღებელია, დაახლოებით 32%-ს კი ნეიტრალური ან ამბივალენტური პასუხი აქვს.
- ბათუმის მოსახლეობა ტურიზმისადმი დადებითადაა განწყობილი. მათი სამი მეოთხედი ფიქრობს, რომ ტურიზმი ხელს უწყობს ისტორიული მემკვიდრეობის შენარჩუნებას (73%). ბათუმელებისთვის მისაღებია ამ სფეროსთან დაკავშირებული მშენებლობები (68%). 72% არ ეთანხმება მოსაზრებას, რომ ტურიზმი ჩვენი ფასეულობისთვის საზიანოა.
- ქალაქის მოსახლეობის დიდი ნაწილი (62%) არ ეთანხმება მოსაზრებას, რომ ტურისტების გაზრდილი რაოდენობა ვნებს ბათუმს.
- მოსახლეობის დაახლოებით 31% მიიჩნევს, რომ მას, ან - ოჯახის წევრებს ტურიზმისგან სარგებელი მიუღია. დაახლოებით 11% დასაქმებული ყოფილა განთავსების საშუალებების მომსახურებაში, 15%-ს გაუქირავებია საკუთარი საცხოვრებელი ადგილი, ხოლო 7% სხვა ფორმით ყოფილა დასაქმებული.

შესავალი

ბოლო თხუთმეტი წლის მანძილზე, საქართველოს მეორე უდიდესმა ქალაქმა, ბათუმმა ყოვლისმომცველი ურბანული ტრანსფორმაცია განიცადა. აღნიშნული შეეხო როგორც განაშენიანებას, ასევე მოსახლეობის სოციალურ მდგომარეობასა და შემადგენლობას (Pelkmans, 2003; Salukvadze & Golubchikov, 2016; Harris-Brandts, 2017).

ქალაქებში მომხდარი ცვლილებები ჩვეულებრივ მოქალაქეებზე დიდ გავლენას ახდენენ, თუმცა განვითარების შესახებ მათი მოსაზრებები საჯარო პოლიტიკაში იშვიათადაა გათვალისწინებული. ურბანული განვითარების წარმატება ხშირად მხოლოდ ეკონომიკური მაჩვენებლებით ფასდება, რადგან ეს უკანასკნელი ადვილად მისაღწევი და გამოსათვლელია. თუმცა საკითხი, თუ რამდენად შესაძლებელია ცვლილებების ხანაში ადგილობრივი მოსახლეობის სტაბილური სტრუქტურის შენარჩუნება, ხელისუფლებისთვისაც მნიშვნელოვანი უნდა იყოს, განსაკუთრებით - ისეთ ქვეყნებში, როგორიც საქართველოა. განვითარების შედეგების არათანაბარი გადანაწილება, მოგების მხოლოდ კონკრეტულ ტერიტორიულ ადგილებში აკუმულირება და ქალაქის ბრენდის წარმოდგენისას კონკრეტული იდენტობების გამოყენება იმ შედეგების მაგალითებია, რომელმაც შესაძლოა, სოციალურ უთანასწორობამდე და პოლარიზაციამდე კი შეიძლება, მიგვიყვანოს.

კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი საკითხი გახლავთ ის, რომ კერძო სექტორის მიერ წარმოებული ფართომასშტაბიან ქალაქგანვითარებაზე ზედმეტმა დამოკიდებულებამ შესაძლოა, ასევე რისკის ქვეშ დააყენოს დემოკრატიული და მონაწილეობითი პროცესები, განსაკუთრებით - სამთავრობო დაგეგმვით ინსტიტუტებში. კერძო სექტორის დომინანტური როლის გამო, შესაძლოა, ქალაქგანვითარებაში ისეთი ტენდენციები წარმოიშვას, რომელიც მოსახლეობის უდიდესი ნაწილის ინტერესებს ეწინააღმდეგება. აქედან გამომდინარე, ქალაქის ინკლუზიური განვითარებისთვის აუცილებელი და გადამწყვეტია, დაგეგმვისა თუ ფართომასშტაბიანი პროექტების განხორციელებისას, მაქსიმალურად იყოს გათვალისწინებული თითოეული მოქალაქის ხმა. იმის შეფასება, თუ რამდენად აკმაყოფილებენ განვითარების სქემები საზოგადოებრივ საჭიროებებს, მოსახლეობის დამოკიდებულების შესწავლის გარეშე შეუძლებელია.

წინამდებარე საჯარო პოლიტიკის დოკუმენტის სწორედ ეს გახლავთ. ტექსტში აღწერილია ბათუმის მოსახლეობის შეხედულებები და დამოკიდებულებები ქალაქის ურბანული განვითარების შესახებ, ასევე - წარმოდგენილია მონაცემებზე დაყრდნობით შემუშავებული რეკომენდაციები, რომლებიც ბათუმის მერიასა და საკრებულოს დაეხმარება, საკუთარ მუშაობაში უფრო მეტად გაითვალისწინოს ქალაქგანვითარების საკითხებისადმი საზოგადოების დამოკიდებულება.

მეთოდოლოგია

წინამდებარე ანგარიში ეფუძნება 2020 წლის სექტემბერ-ნოემბერში, ქალაქ ბათუმში ჩატარებული მოსახლეობის წარმომადგენლობითი მასობრივი გამოკითხვის შედეგებს. კვლევა ჩატარდა საქართველოს შოთა რუსთაველის სახელობის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის ფუნდამენტური პროექტების კონკურსის გამარჯვებული გრანტის „ფართომასშტაბიანი, კერძო სექტორის მიერ განხორციელებული ურბანული განვითარების პროექტების სოციალური ზეგავლენა ბათუმსა და თბილისზე“ (შიფრი: FR-18-862) ფარგლებში.

გამოკითხვა მრავალსაფეხურიანი სტრატეგიული კლასტერული შერჩევის მეშვეობით ჩატარდა. პირველ საფეხურზე, შერჩევის ერთეულები (საარჩევნო უბნები) სამ სტრატაში (ახალი მშენებლობები, ძველი ბათუმი, გარეუბნები) განაწილდა და შემთხვევითი წესით ამორჩულ იქნა ამ უბნების გარკვეული რაოდენობა. მეორე ეტაპზე, გამოკითხვის ინტერვიუები ე.წ. შემთხვევითი ხეტილის პრინციპით არჩევდნენ სამიზნე შინამეურნეობებს, რომლის წევრებიდანაც შემთხვევით ირჩეოდნენ პოტენციური რესპონდენტები.

სულ მოგროვდა 499 დასრულებული ინტერვიუ. საშუალოდ, თითოეული ინტერვიუ 26 წუთს გრძელდებოდა. გამოკითხვა ჩატარდა პირისპირ, პლანშეტური კომპონენტების მეშვეობით, ე.წ. კიშის წესით არჩეულ რესპონდენტებთან. კორონავირუსის გავრცელებასთან დაკავშირებული ფორსმაჟორული სიტუაციის გამო, სავსე სამუშაოების დასრულებისთვის განკუთვნილი ვადა გახანგრძლივდა, ხოლო ინტერვიუებს უსაფრთხოების წესებთან დაკავშირებით შესაბამისი ინსტრუქტაჟი ჩაუტარდათ. მათ ასევე გადაეცათ პერსონალური დაცვის სხვადასხვა საშუალება (პირბადეები, სადეზინფექციო ხსნარები, ხელთათმანები). გამოკითხვა ტარდებოდა უსაფრთხოების წესების მაქსიმალური დაცვით.

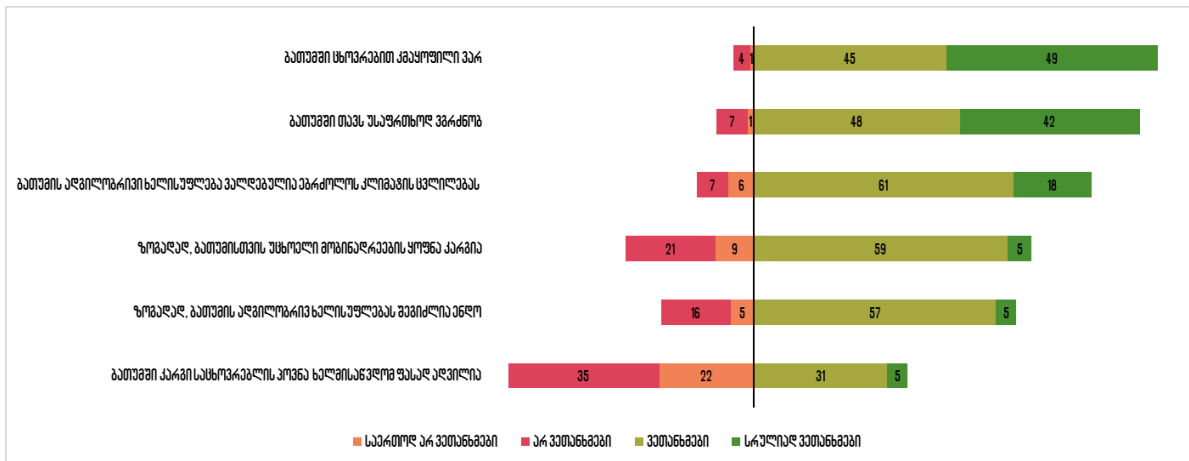
მიღებული მონაცემები კორექტირებულია საქართველოს მოსახლეობის 2014 წლის საყოველთაო აღწერის შედეგების საფუძველზე, ე.წ. მრავალგზისი პროპორციული აპროქსიმაციის გზით გამოთვლილი წონებით. წონები ასახავენ როგორც ამა თუ იმ შინამეურნეობის შერჩევაში მოხვედრის ალბათობას, ასევე - კონკრეტული დემოგრაფიული მახასიათებლის მქონე ადამიანების წილს ბათუმის მოსახლეობაში.

შერჩევის მცირე მოცულობიდან გამომდინარე, შედეგების შედარებით მცირე ზომის დემოგრაფიულ ჯგუფებზე განზოგადება რთულდება, თუმცა გამოკითხვის შედეგები ბათუმის მოსახლეობის საერთო შეხედულებების შესახებ წარმოდგენას საკმაო სიზუსტით ასახავს.

ძირითადი შედეგები

საცხოვრებელი გარემოსა და საქალაქო მომსახურებაზე ხელმისაწვდომობის შეფასება

ზოგადად, ბათუმელთა აბსოლუტური უმრავლესობა (94%) კმაყოფილია ქალაქში ცხოვრებით და აქ თავს უსაფრთხოდ გრძნობს (90%). ორ მესამედზე ცოტა ნაკლები (62%) ადგილობრივ ხელისუფლებას ენდობა (დიაგრამა 1).

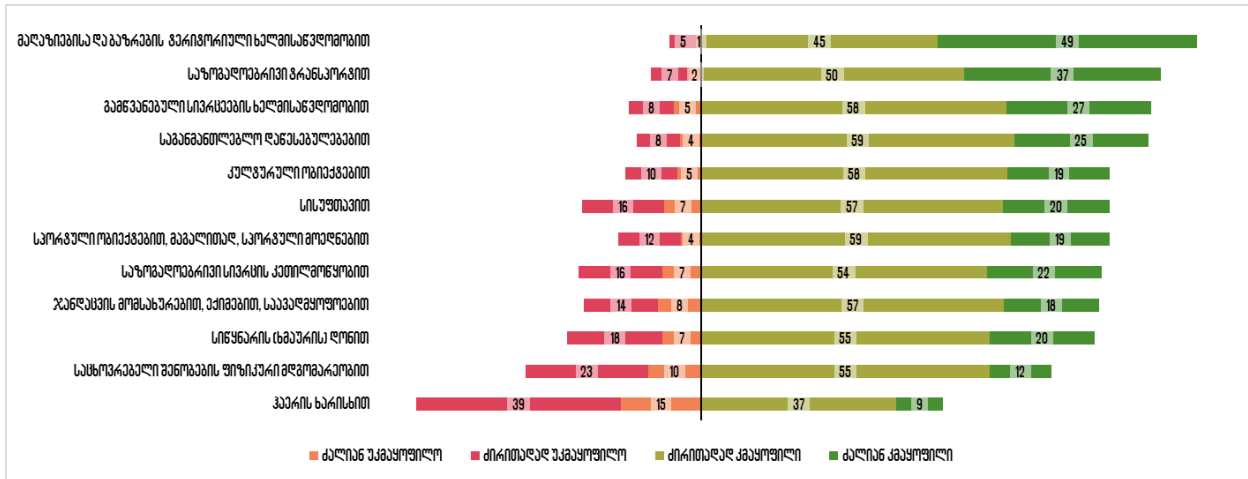

დიაგრამა 1: ახლა წაგიკითხავთ რამდენიმე მოსაზრებას. გთხოვთ, მითხრათ, რამდენად ეთანხმებით არ ეთანხმებით თითოეულ მათგანს. პასუხები „არ ვიცი“ და „უარი“ დიაგრამაზე არაა გამოტანილი (%)

მოსახლეობის დიდი ნაწილი თვლის, რომ ადგილობრივი მთავრობა უნდა ებრძოდეს ისეთ მნიშვნელოვან გარემოსდაცვით საკითხს, როგორიცაა კლიმატის ცვლილება (79%). ორი მესამედისთვის ქალაქში უცხოელ მომხმარებელთა ყოფნა მისაღებია. ამასთან, ბათუმელების უმეტესობა (57%) არ ეთანხმება მოსაზრებას, რომ ქალაქში სათანადო საცხოვრებლის ხელმისაწვდომ ფასად პოვნა ადვილია.

გარკვეული სხვაობებია მოსახლეობის ცალკეულ ჯგუფებს შორის. გარეუბნების მცხოვრებელთა სამი მეოთხედი არ ემხრობა მოსაზრებას, რომ ბათუმში საცხოვრებლის იაფად პოვნა ადვილია, მაშინ, როდესაც ამ მოსაზრებას სხვა გეოგრაფიული არეალების მცხოვრებელთა ნახევარზე ნაკლები არ ეთანხმება. ახალგაზრდები უფრო მეტად თვლიან, რომ საცხოვრებელი იაფად ხელმისაწვდომია, ვიდრე საშუალო ასაკისა (35-54 წლის) და უფრო ხნიერი რესპონდენტები.

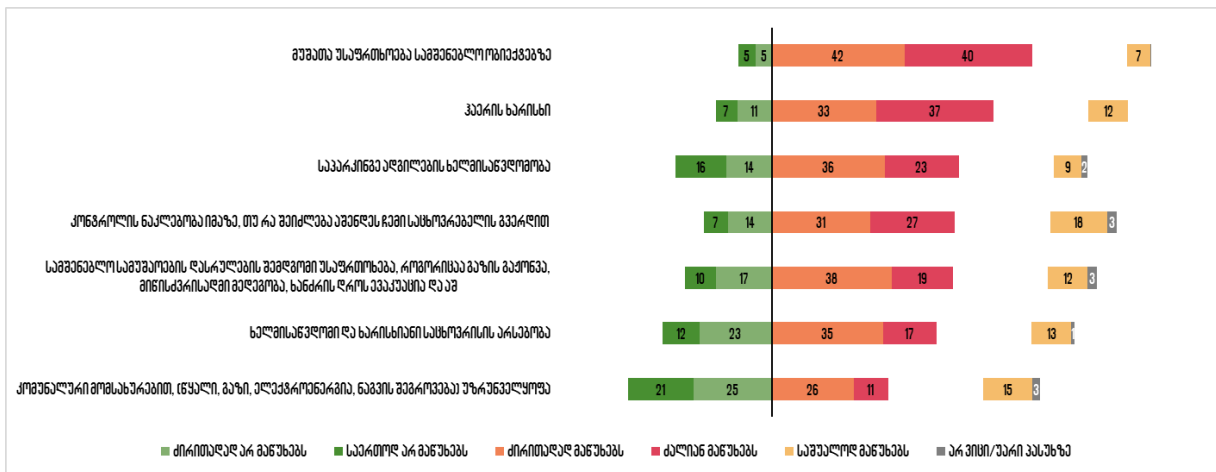
ბათუმის მოსახლეობა კმაყოფილია ძირითადი საქალაქო მომსახურებებით, როგორებიცაა საცალო ვაჭრობის ობიექტებზე, საზოგადოებრივ ტრანსპორტზე, საჯარო სივრცეებსა და ა.შ. ხელმისაწვდომობა (დიაგრამა 2). მოსახლეობის აბსოლუტური უმრავლესობა (94%) ძალიან კმაყოფილი ან ძირითადად კმაყოფილია ბათუმში მაღაზიებისა და ბაზრების ტერიტორიული ხელმისაწვდომობით; 87% კმაყოფილია საზოგადოებრივი ტრანსპორტით. დაახლოებით 85%-თვის მოსაწონია გამწვანებული სივრცეებსა და საგანმანათლებლო დაწესებულებებზე ხელმისაწვდომობა

დიაგრამა 2: ზოგადად, რამდენად კმაყოფილი ან უკმაყოფილო ხართ ბათუმში შემდეგი საკითხებით? პასუხები „არ ვიცი“ და „უარი“ დიაგრამაზე არაა გამოტანილი (%)

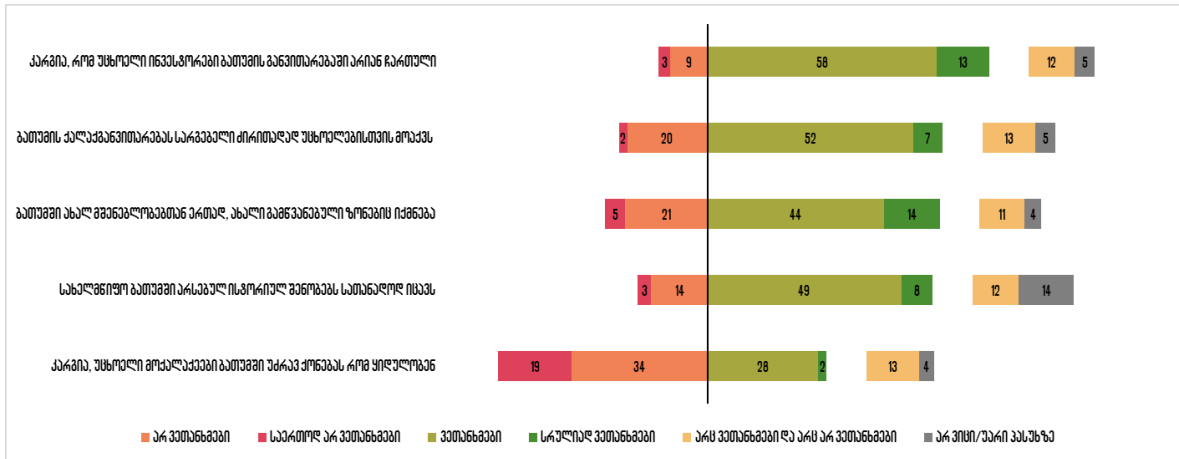
შედეგებით ნაკლები (77%) ბათუმელია კმაყოფილი კულტურული და სპორტული ობიექტების ხელმისაწვდომობით, ასევე ქალაქში სისუფთავის კუთხით არსებული სიტუაციით. 76% კმაყოფილია საზოგადოებრივი სივრცეების კეთილმოწყობით, 75% კი - ჯანდაცვის მომსახურებითა და ქალაქში ხმაურის მხოლოდ ორი მესამედი თვლის, რომ კმაყოფილია საცხოვრებელი შენობების ფიზიკური მდგომარეობით. საგულისხმოა, რომ უფრო მეტი ბათუმელია უკმაყოფილო ჰაერის ხარისხით (54%) ვიდრე - კმაყოფილი (46%).

გეოგრაფიული თვალსაზრისით, მოსახლეობის შეხედულებებში მნიშვნელოვანი განსხვავებები არ გამოკვეთილა. სხვებთან შედარებით, ახალაშენებული რაიონებისა და პერიფერიის მცხოვრებლები ოდნავ უფრო კმაყოფილები იყვნენ საზოგადოებრივი ტრანსპორტით, ხოლო ახალი უბნების მოსახლეობის შედეგებით უფრო მაღალი წილი კულტურული და საგანმანათლებლო დაწესებულებების სიახლოვეთ იყო უკმაყოფილო.

დიაგრამა 3: გთხოვთ, მითხრათ, რამდენად გაწუხებთ ან არ გაწუხებთ შემდეგი? (%)

რომელი საკითხები აწუხებს ბათუმის მოსახლეობას (დიაგრამა 3)? 82% ამბობს, რომ აწუხებს მუშათა უსაფრთხოება სამუშაო ობიექტებზე. 70% თვლის, რომ აწუხებს ჰაერის ხარისხი, ხოლო 59%-მა საპარკინგო ადგილების ხელმისაწვდომობა დაასახელა. 58%-ს აღელვებს ის საკითხი, რომ შესაძლოა, არ ჰქონდეს კონტროლი იმაზე, თუ რა ამენდება მის სახლთან ახლოს. 57%-მა აღნიშნა, რომ აწუხებს სამუშაოების დასრულების შემდგომი უსაფრთხოება. 52%-ს პრობლემატურად მიაჩნია ხელმისაწვდომი და ხარისხიანი საცხოვრებლის არსებობა. მხოლოდ 37%-მა აღნიშნა, რომ აწუხებს კომუნალური მომსახურებით უზრუნველყოფა.

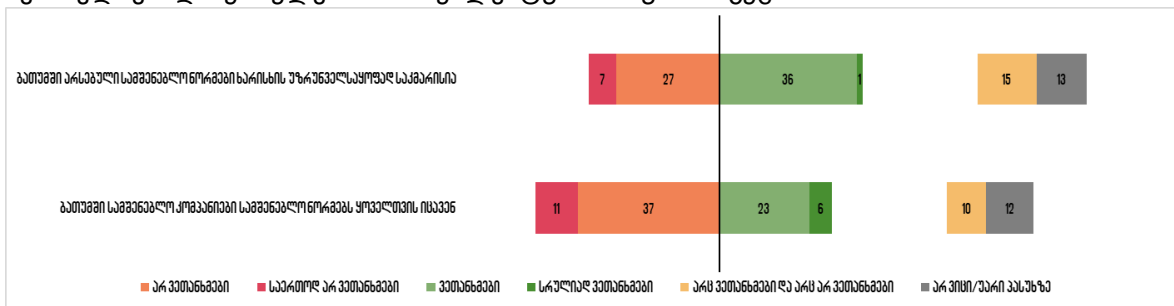
დიაგრამა 5: გთხოვთ, მითხრათ, ეთანხმებით თუ არა შემდეგ მოსაზრებას? (%)

ბათუმელთა თითქმის სამი მეოთხედი თვლის, რომ უცხოელ ინვესტორთა ჩართვა ბათუმის განვითარებაში მისაღებია. 58% თვლის, რომ ახალ მშენებლობებთან ერთად, ახალი გამწვანებული ზონებიც იქმნება, ხოლო 57% მიიჩნევს, რომ სახელმწიფო ისტორიულ შენობებს სათანადოდ იცავს.

სამაგიეროდ, შედარებით სკეპტიკური განწყობებია იმასთან დაკავშირებით, თუ ვისთვის მოაქვს სარგებელი ქალაქგანვითარებას. 59%-ის აზრით, ბათუმის განვითარებას სარგებელი ძირითადად უცხოელებისთვის მოაქვს. ამასთან, ნახევარზე მეტი არ ეთანხმება იმ მოსაზრებას, რომ კარგია, როცა ბათუმში უძრავ ქონებას უცხოელები ყიდულობენ.

დამოკიდებულება მშენებლობების მიმართ

მოსახლეობის აზრი გაყოფილია, როდესაც საქმე ბათუმში არსებულ მშენებლობების ხარისხსა და მიმდინარეობას ეხება. მოსახლეობის დაახლოებით 37% ეთანხმება მოსაზრებას, რომ ქალაქში არსებული სამშენებლო ნორმები ხარისხის უზრუნველყოფისთვის საკმარისია (დიაგრამა 6), 34% კი ამ მოსაზრებას არ ეთანხმება. მესამედზე ოდნავ ნაკლებმა ამბივალენტური პასუხი მოგვცა.

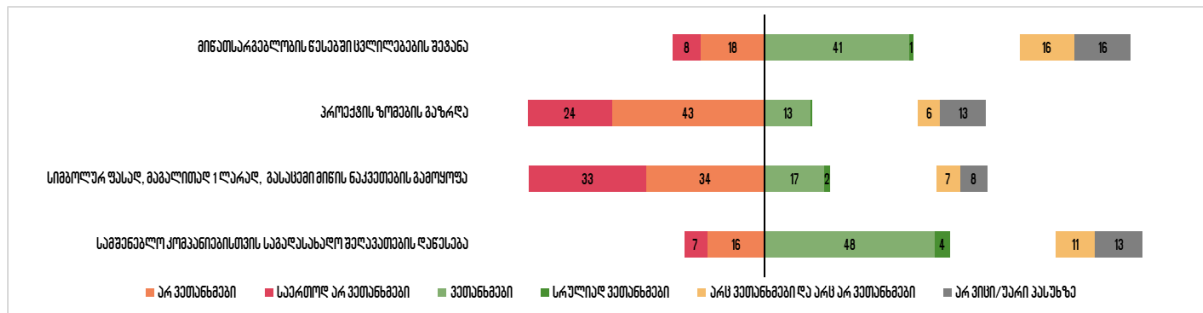

დიაგრამა 6: ახლა გკითხავთ ბათუმში მშენებლობების ხარისხისა და პროცესის შესახებ. გთხოვთ, მითხრათ, რამდენად ეთანხმებით ან არ ეთანხმებით ამ მოსაზრებებს? (%)

ოდნავ განსხვავებული ვითარებაა სამშენებლო კომპანიების მხრიდან ნორმების დაცვის აღქმასთან დაკავშირებით. დაახლოებით 29% მიიჩნევს, რომ კომპანიები სამშენებლო წესებს ყოველთვის იცავენ, სამაგიეროდ, თითქმის ნახევარი (48%) ამ მოსაზრებას არ ეთანხმება; 22%-ს ნეიტრალური ან ამბივალენტური შეხედულება გააჩნია.

საქართველოში მუნიციპალური და ცენტრალური მთავრობები მრავალ სხვადასხვა ღონისძიებას ატარებენ, რათა წაახალისონ ქალაქგანვითარების პროცესები და ინვესტიციები სამშენებლო სფეროში. საგულისხმოა, რომ ბათუმელთა შეხედულებები ხშირად არ ემთხვევა ამ სფეროში დამკვიდრებულ პრაქტიკას.

გამოკითხულთა 42%-თვის მისაღებია მიწათსარგებლობის წესებში ცვლილებების გზით ქალაქგანვითარების მხარდაჭერა, 26%-თვის ეს მიუღებელია, დაახლოებით 32%-ს კი ნეიტრალური ან ამბივალენტური პასუხი აქვს (დიაგრამა 7).

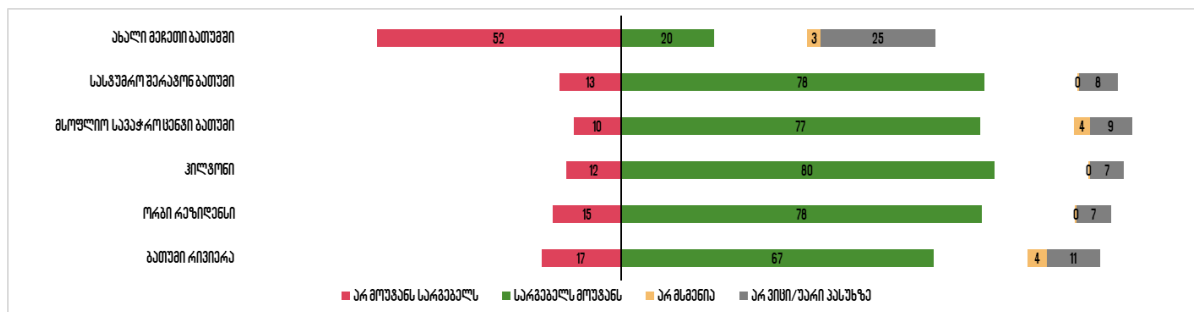

დიაგრამა 7: ბევრი გზა არსებობს იმისთვის, რომ მთავრობამ მხარი დაუჭიროს ბათუმში ქალაქგანვითარებას. გთხოვთ, მითხრათ, რამდენად ეთანხმებით ან არ ეთანხმებით შემდეგ მხარდაჭერის გზებს?

ბათუმელთა ნახევარზე ოდნავ მეტი (52%) თვლის, რომ სამშენებლო კომპანიებისთვის საგადასახადო შეღავათების დაწესება მისაღებია, 23%-თვის ეს მიუღებელია, ხოლო დაახლოებით მეოთხედს პასუხი არ აქვს, ან - ნეიტრალურადაა განწყობილი.

სამაგიეროდ, მოქალაქეთა უმეტესობა არ ემხრობა სამშენებლო საქმიანობის მხარდაჭერის ისეთ ფორმებს, როგორიცაა პროექტის ზომების გაზრდა მას შემდეგ, რაც გეგმა უკვე შეთანხმებულია, ასევე - სიმბოლურ ფასად სამშენებლო ნაკვეთების გადაცემა. თითოეულ ამ მოსაზრებას ბათუმელთა დაახლოებით ორი მესამედი არ ეთანხმება.

რას ფიქრობენ ბათუმელები სხვადასხვა ტიპის მშენებლობების შესახებ? რესპონდენტებს დავესახელებთ ქალაქში არსებული, მიმდინარე, ან - დაგეგმილი სხვადასხვა მშენებლობის შესახებ და ვკითხეთ, რამდენად მოუტანდა თითოეული მათგანი სარგებელს მცხოვრებლებს.

დიაგრამა 8: ახლა წაგიკითხავთ იმ მასშტაბური პროექტების ჩამონათვალს, რომელიც ბოლო დროს განხორციელდა ან შესაძლოა რომ განხორციელდეს ბათუმში. გთხოვთ, მითხრათ, თითოეული მათგანი მოუტანს თუ არა სარგებელს ბათუმის მცხოვრებლებს?

საინტერესოა, რომ როდესაც საქმე მსხვილ კომერციულ პროექტებს (სასტუმროებს, საცხოვრებელ კორპუსებს, სავაჭრო ცენტრებს) ეხება, მოსახლეობის უდიდესი ნაწილი თვლის, რომ ისინი ქალაქს სარგებელს მოუტანენ, მათ შორის ისეთი წინააღმდეგობრივი პროექტიც კი, როგორიც „ბათუმი-რივიერა“. ამასთან მოსახლეობის ნახევარზე ოდნავ მეტი მიიჩნევს, რომ ახალი მეჩეთი ბათუმის მოსახლეობას სარგებელს არ მოუტანს, მეხუთედის აზრით, ეს სასარგებლო იქნება, ხოლო დაახლოებით მეოთხედს პასუხი არ აქვს.

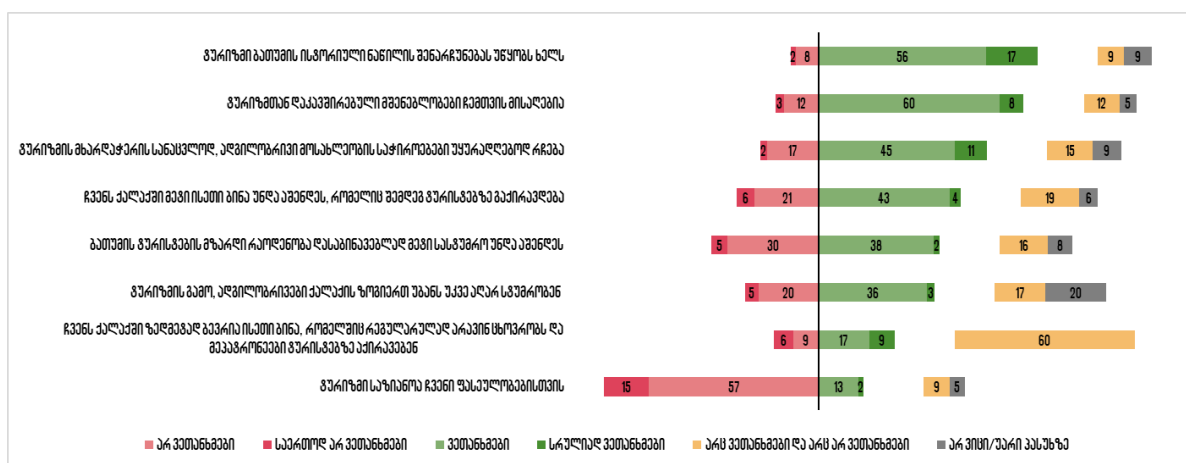
შეხედულებები ტურიზმის განვითარების შესახებ

როგორ არიან ბათუმელები ტურიზმის ზრდის მიმართ? ქალაქის მოსახლეობის დიდი ნაწილი (62%) არ ეთანხმება მოსაზრებას, რომ ტურისტების გაზრდილი რაოდენობა ვნებს ბათუმს (დიაგრამა 9). ამ მოსაზრებას ბათუმელთა მხოლოდ მეოთხედი ეთანხმება.

დიაგრამა 9: ზოგიერთი ადამიანი ფიქრობს, რომ ტურიზმის ზრდა ზოგადად ვნებს ქალაქებს, ზოგიერთი კი არ ეთანხმება ამ მოსაზრებას. ამ ბარათის გამოყენებით, გთხოვთ, მითხრათ, რამდენად ეთანხმებით ან არ ეთანხმებით მოსაზრებას, რომ ტურისტების გაზრდილი რაოდენობა ვნებს ბათუმს? (%)

შეხედულებები განსხვავებულია გეოგრაფიულ ჭრილში. საგულისხმოა, რომ ახალი უბნების მცხოვრებთა აზრი გაყოფილია: მათი 43% თვლის, რომ ტურისტების გაზრდილი რაოდენობა ვნებს ბათუმს, ხოლო დაახლოებით 35% არ ეთანხმება ამ მოსაზრებას. სამაგიეროდ, ძველი ბათუმისა და გარეუბნების მცხოვრებთა უმრავლესობა ტურისტთა რაოდენობის ზრდის მიმართ დადებითადაა განწყობილი.

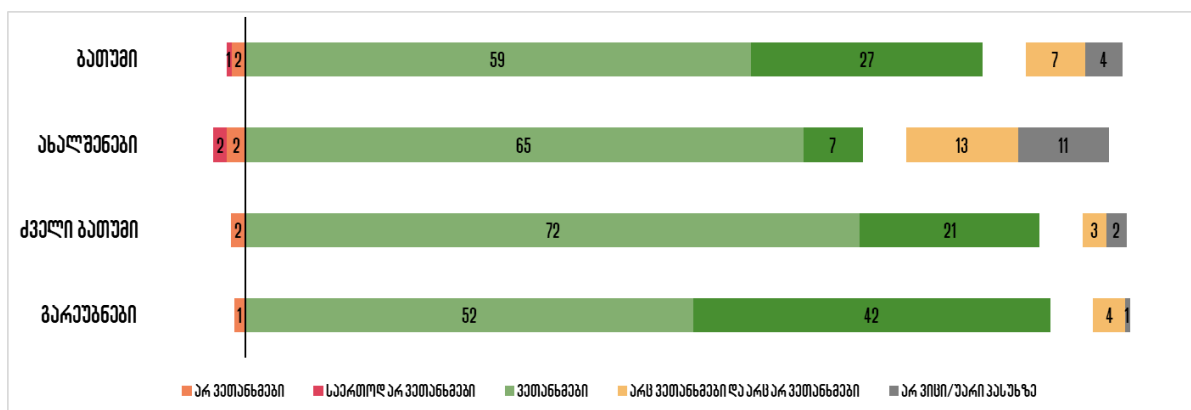

დიაგრამა 10: ახლა წაგიკითხავთ რამდენიმე მოსაზრებას ტურიზმის შესახებ. ამ ბარათის გამოყენებით, გთხოვთ, მითხრათ, რამდენად ეთანხმებით ან არ ეთანხმებით თითოეულ მოსაზრებას? (%)

ბათუმის მოსახლეობა ტურიზმისადმი დადებითადაა განწყობილი. მათი სამი მეოთხედი ფიქრობს, რომ ტურიზმი ხელს უწყობს ისტორიული მემკვიდრეობის შენარჩუნებას (73%). ბათუმელებისთვის მისაღებია ამ სფეროსთან დაკავშირებული მშენებლობები (68%), ასევე 72% არ ეთანხმება მოსაზრებას, რომ ტურიზმი ჩვენი ფასეულობისთვის საზიანოა.

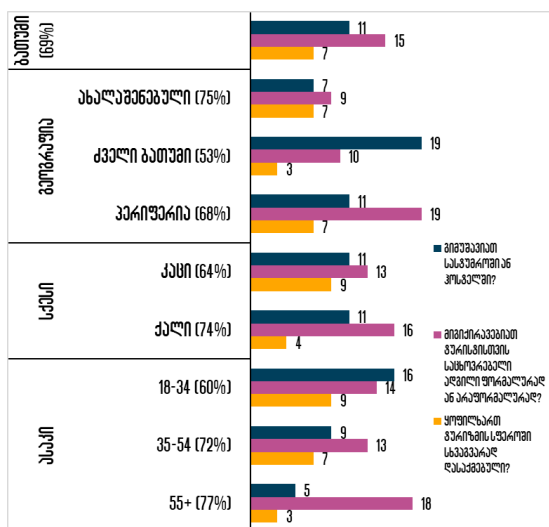
თუმცა, მოსახლეობის ნაწილი ასევე ხაზს უსვამს ტურიზმის ნეგატიურ მხარეებსაც. კერძოდ, ნახევარზე მეტი (55%) ამბობს, რომ ტურიზმის მხარდაჭერის სანაცვლოდ, ადგილობრივი მოსახლეობის საჭიროებები უყურადღებოდ რჩება. დაახლოებით 39% ეთანხმება, ხოლო მეოთხედი არ ეთანხმება მოსაზრებას, რომ ტურიზმის გამო, ადგილობრივები ქალაქის ზოგიერთ უბანს უკვე აღარ სტუმრობენ. ბათუმელებს ნაკლებად აქვთ პოზიცია

ჩამოყალიბებული ე.წ. ვაკანტური მშენებლობების (დაკეტილი ბინების) შესახებ. დაახლოებით 60%-მა ამ კითხვაზე ნეიტრალური პასუხი გასცა.

დიაგრამა 11: ზოგიერთი ადამიანი ფიქრობს, რომ ტურიზმი ბათუმისთვის პრიორიტეტული სფერო უნდა იყოს, ზოგიერთი კი ეწინააღმდეგება ამ აზრს. გთხოვთ, მითხრათ, რამდენად ეთანხმებით ან არ ეთანხმებით მოსაზრებას, რომ ტურიზმი ბათუმისთვის პრიორიტეტული სფერო უნდა იყოს? (%)

მოსაზრებები გაყოფილია, როცა საქმე ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარების ფორმებს ეხება. მეტი ადამიანი (47%) ეთანხმება მოსაზრებას, რომ ქალაქში უფრო მეტი ისეთი ბინა უნდა აშენდეს, რომლებიც შემდგომ ტურისტებზე გაქირავდება. 27%-თვის ეს მიუღებელია. უფრო ნაკლები (40%) ემხრობა მეტი სასტუმროს აშენებას, ხოლო 35% არ ეთანხმება. მოსახლეობის მეხუთედზე მეტს ამ კითხვებზე ნეიტრალური შეხედულება აქვს.

გამოკითხულთა შორის კონსენსუსი არსებობს იმასთან დაკავშირებით, რომ ბათუმისთვის ტურიზმი პრიორიტეტული სფერო უნდა იყოს (დიაგრამა 11). ამას ქალაქის მოსახლეობის უმრავლესობა (86%) ეთანხმება, ისევე, როგორც ძველი ბათუმის მოსახლეობის 93% და გარეუბნების მცხოვრებთან 94%. ახალ უბნებში მაღალია ნეიტრალურად და ამბივალენტურად განწყობილი მოსახლეობის წილი (24%), თუმცა უმრავლესობისთვის (72%) ტურიზმის პრიორიტეტი მაინც მისაღებია.

დიაგრამა 12: გთხოვთ, მითხრათ, პირადად თქვენთვის, ან თქვენი ოჯახის წევრისთვის თუ მოუტანია ტურიზმს სარგებელი შემდეგი გზებით? (%)

მოსახლეობის დაახლოებით 31% თვლის, რომ მას, ან - ოჯახის წევრებს ტურიზმისგან სარგებელი მიუღია. დაახლოებით 11% დასაქმებული ყოფილა განთავსების საშუალებების მომსახურებაში, 15%-ს გაუქირავებია საკუთარი საცხოვრებელი ადგილი, ხოლო 7% სხვა ფორმით ყოფილა დასაქმებული.

ძველი ბათუმის მცხოვრებლები (47%), კაცები (36%) და 35 წლამდე ახალგაზრდები (40%) უფრო მეტად ყოფილან ჩართულები ტურიზმის სფეროში, ვიდრე - სხვა სფეროს წარმომადგენლები.

დასკვნები და რეკომენდაციები

წარმოდგენილი ანალიზი შემდეგი დასკვნების გამოტანის საშუალებას იძლევა:

- ბათუმელთა აბსოლუტური უმრავლესობა კმაყოფილია ქალაქში ცხოვრებით და აქ თავს უსაფრთხოდ გრძნობს.
- ქალაქის მოსახლეობის უმეტესობა (57%) არ ეთანხმება მოსაზრებას, რომ ქალაქში სათანადო საცხოვრებლის ხელმისაწვდომი ფასად პოვნა ადვილია.
- ბათუმელები კმაყოფილნი არიან ისეთი საქალაქო მომსახურებებით, როგორებიცაა საცალო ვაჭრობის ობიექტებზე, საზოგადოებრივ ტრანსპორტზე, საჯარო სივრცეებსა და ა.შ. ხელმისაწვდომობა
- 82% ამბობს, რომ აწუხებს მუშათა უსაფრთხოება სამშენებლო ობიექტებზე. 70% თვლის, რომ აწუხებს ჰაერის ხარისხი, ხოლო 59%-მა საპარკინგე ადგილების ხელმისაწვდომობა დაასახელა. 58%-ს აღელვებს ის საკითხი, რომ შესაძლოა, არ ჰქონდეს კონტროლი იმაზე, თუ რა აშენდება მის სახლთან ახლოს. 57%-მა აღნიშნა, რომ აწუხებს სამშენებლო სამუშაოების დასრულების შემდგომი უსაფრთხოება. 52%-ს პრობლემატურად მიაჩნია ხელმისაწვდომი და ხარისხიანი საცხოვრისის არსებობა.
- ბათუმელთა 43% თვლის, 2003 წლის შემდეგ ქალაქგანვითარება ზედმეტად სწრაფად მიდის, 44%-თვის კი - სათანადო სიჩქარით. მხოლოდ 8% მიიჩნევს, რომ ქალაქგანვითარება ზედმეტად ნელა მიმდინარეობს.
- ქალაქის მოსახლეობის სამოცი პროცენტი არ ეთანხმება მოსაზრებას, რომ ბათუმის ყველა მცხოვრები ქალაქგანვითარებისგან სარგებელს თანაბრად იღებს. ამასთან ბათუმელთა 57% თვლის, რომ ქალაქის განვითარება მოსახლეობის სამომავლო საჭიროებებს დააკმაყოფილებს, 87% კი მიიჩნევს, რომ ბათუმის ქალაქგანვითარება საქართველოს ეკონომიურად აძლიერებს.
- ქალაქის მოსახლეობის საგრძნობი ნაწილისთვის (44%) ქალაქგანვითარება ზედმეტად მჭიდროდაა დაკავშირებული პოლიტიკასთან, 40%-ის აზრით, სამშენებლო საქმიანობა მხოლოდ მთავრობასთან დაახლოებულ პირებს შეუძლიათ, ხოლო 35%-თვის ქალაქგანვითარება კორუმპირებულია.
- მოსახლეობის აზრი გაყოფილია, როდესაც საქმე ბათუმში არსებულ მშენებლობების ხარისხსა და მიმდინარეობას ეხება. მოსახლეობის დაახლოებით 37% ეთანხმება მოსაზრებას, რომ ქალაქში არსებული სამშენებლო ნორმები ხარისხის უზრუნველყოფისთვის საკმარისია, 34% კი ამ მოსაზრებას არ ეთანხმება.
- მოსახლეობის საგრძნობი ნაწილი ემხრობა სამშენებლო რეგულაციების გამკაცრებას. 49% თვლის, რომ ქალაქს უფრო მკაცრი ნორმები ჭირდება. ამასთან, 60%-თვის მიუღებელია დიდი სამშენებლო პროექტების განხორციელების მიზნით ინვესტირებისთვის მიწის სიმბოლურ ფასად გადაცემა. მოსახლეობის მნიშვნელოვანი ნაწილისთვის ხელმისაწვდომი არაა ინფორმაცია სამშენებლო ნორმებისა (34%) და ქალაქში მიმდინარე მშენებლობების (31%) შესახებ.
- გამოკითხულთა 42%-თვის მისაღებია მიწათსარგებლობის წესებში ცვლილებების გზით ქალაქგანვითარების მხარდაჭერა, 26%-თვის ეს მიუღებელია, დაახლოებით 32%-ს კი ნეიტრალური ან ამბივალენტური პასუხი აქვს.
- ბათუმის მოსახლეობა ტურიზმისადმი დადებითადაა განწყობილი. მათი სამი მეოთხედი ფიქრობს, რომ ტურიზმი ხელს უწყობს ისტორიული მემკვიდრეობის შენარჩუნებას (73%). ბათუმელებისთვის მისაღებია ამ სფეროსთან დაკავშირებული მშენებლობები (68%). 72% არ ეთანხმება მოსაზრებას, რომ ტურიზმი ჩვენი ფასეულობისთვის საზიანოა.
- ქალაქის მოსახლეობის დიდი ნაწილი (62%) არ ეთანხმება მოსაზრებას, რომ ტურისტების გაზრდილი რაოდენობა ვნებს ბათუმს.
- მოსახლეობის დაახლოებით 31% მიიჩნევს, რომ მას, ან - ოჯახის წევრებს ტურიზმისგან სარგებელი მიუღია. დაახლოებით 11% დასაქმებული ყოფილა

განთავსების საშუალებების მომსახურებაში, 15%-ს გაუქირავებია საკუთარი საცხოვრებელი ადგილი, ხოლო 7% სხვა ფორმით ყოფილა დასაქმებული.

აქედან გამომდინარე, რეკომენდებულია:

- იმის გათვალისწინებით, რომ მოსახლეობას ქალაქგანვითარების ბევრ მნიშვნელოვან საკითხზე ამბივალენტური განწყობა გააჩნია, რაც სავარაუდოდ, არაინფორმირებულობასთან უნდა იყოს კავშირში, ქალაქის მმართველობამ უფრო აქტიურად უნდა იმუშაოს ახალი მშენებლობების, სამშენებლო და ზონალური რეგულაციების შესახებ მოსახლეობისთვის ინფორმაციის მიწოდების საკითხზე.
- ქალაქის მოსახლეობაში არსებობს კონსენსუსი ტურიზმის დადებით როლთან დაკავშირებით. მნიშვნელოვანია ამ ფაქტორის გამოყენება მდგრადი ტურიზმის წახალისების კუთხით, რაც ბათუმის ეკონომიკურ განვითარებას მეტ სიმყარეს შემატებდა და დაიცავდა სხვადასხვა საგარეო შოკისგან.

ბიბლიოგრაფია

- Harris-Brandts, Suzanne. 'Europe Started Here: Nation Building and Myth Production in the Republic of Georgia'. *Thresholds Journal* 45, no. Myth (2017): 124–35.
- Pelkmans, Mathijs. 'The Social Life of Empty Buildings: Imagining the Transition in Post-Soviet Ajaria'. *Focaal: Journal of Global and Historical Anthropology* 2003, no. 41 (2003): 121–36.
- Salukvadze, Joseph, and Oleg Golubchikov. 'City as a Geopolitics: Tbilisi, Georgia — A Globalizing Metropolis in a Turbulent Region'. *Cities* 52 (March 2016): 39–54.
<https://doi.org/10.1016/j.cities.2015.11.013>.